

Skuespiller- og danseralliansen

Skuespiller- og danseralliansen er en ny organisasjon skal sikre frilansskuespillere og -dansere sosiale rettigheter, større økonomisk forutsigbarhet og kontinuitet i sitt kunstneriske virke.

Bakgrunn:

Levekårsundersøkelsen blant kunstnere i 2008 viste at gruppen frilansdansere og -skuespillere har gjennomsnittelig svært lave inntekter og mangel på sosiale rettigheter som sykepenger, foreldrepenger og pensjon.

Regjeringen har lenge signalisert at de ønsker å bedre vilkårene for frilansere i scenekunstheltet.

Det slås fast under et av 17 punkter i Kulturløftet 2 at regjeringen vil støtte etableringen av en danser- og skuespillerallianse (se baksiden av arket for historikk).

Problemet:

Utøvende frilanskunstnere jobber i et prosjektbasert arbeidsmarked. Man ansettes ofte for korte perioder av gangen – måneder, uker, eller dager. I motsetning til mange andre kunstnere, er dansere og skuespillere med få unntak underlagt en arbeidsgivers instruksjonsmyndighet. De kan derfor ikke i samme grad som selvstendig næringsdrivende og andre frilansere bestemme over egen arbeidstid og andre arbeidsforhold.

En utøver kan ha svært mange arbeidsgivere i løpet av ett år, ikke fordi vedkommende ønsker det selv, men fordi arbeidsmarkedet krever det. Dette fører til stor uforutsigbarhet i utøvernes arbeidssituasjon og inntektsgrunnlag - noe som igjen kan føre til vanskeligheter med å få sykepenger, foreldrepenger, boliglån, osv.

Allianseløsningen:

Skuespiller- og danseralliansen er en ny organisasjon som vil ansette et visst antall frilansskuespillere og -dansere for en viss periode. Alliansen skal bl.a. forhindre at de ansatte utøverne må heve dagpenger og være passive mellom jobbene de gjør for andre arbeidsgivere. I stedet vil utøverne i disse periodene motta lønn fra alliansen, der de plikter å drive faglig utviklingsarbeid både for seg selv og for frilansere utenfor alliansen – for eksempel gjennom kurs og mentorordninger. Kurs og andre tiltak som arrangeres av alliansen vil være åpne også for frilansere utenfor alliansen. Det vil være et krav å være aktiv i arbeidsmarkedet for å beholde sin plass i alliansen: Jo mer man jobber utenfor alliansen, jo lengre beholder man sin plass.

Praktisk organisering:

Hovedprinsippet er at de frilansskuespillere og -dansere som ansettes, skal være de som har jobbet mest over et visst antall år. I tråd med alliansens hensikt, vil utøvere på åremålskontrakter eller garantiinntekt fra staten ikke være aktuelle for ansettelse. Det vil også settes et øvre inntektstak for de som blir vurdert for ansettelse. Detaljer i inntakskriterier og organisasjonsmodell er under utredning, og et forslag vil presenteres for Kulturdepartementet senere inneværende måned.

Effekt:

Modellen henter inspirasjon blant annet fra Sverige, der det vises til svært gode erfaringer med ordningen. Alliansen bidrar til en *profesjonalisering av arbeidsmarkedet* for utøvende scenekunstnere, samtidig som utøverne sikres *sosiale rettigheter* og *større økonomisk forutsigbarhet*. Utøverne i alliansen får anledning til å drive med *faglig utviklingsarbeid* også mellom jobber, og man sikrer dermed en *kontinuitet* i deres kunstneriske virke. Alliansen vil fungere som et *møtested* og gi positive ringvirkninger både i form av *nettverksbygging* og *spredding av kompetanse*. Alliansen gir etablerte utøvere mulighet til å stå i yrket lengre (også etter at man evt. har stiftet familie), noe som gir et større aldersmessig *mangfold* i utøverpopulasjonen – og dermed en bedre speiling av befolkningen på scenen og i film/tv.

Historikk - milepæler:

- Ideen om en allianse ble først presentert for daværende kulturminister Valgerd Svarstad Haugland i 2004.
- Norsk Skuespillerforbund og Norske Dansekunstnere utarbeidet i 2008 [Forslagsnotat til etablering av en danser- og skuespillerallianse i Norge](#) som ble presentert for daværende kulturminister Trond Giske.
- I statsbudsjettet for 2009 ble det øremerket midler til å utrede tiltak for frilansskuespillere og -dansere. [Utredningen ble ledet av Rambøll Management](#) og rapporten overlevert Kulturdepartementet.
- «Kulturloftet2», lagt fram 12. august 2009, presenterte 17 tiltak innen kulturfeltet som regjeringspartiene ønsket å satse på dersom de skulle bli gjenvalgt. Å støtte etableringen av en danser- og skuespillerallianse er et av løftene.
- Etter anmodning fra Kulturdepartementet har NSF og NoDa engasjert hjelp til ytterligere å utdype hvordan en allianseordning kan opprettes og gjennomføres i praksis. Tone Øvrebø Johannessen er leder dette arbeidet, mens postdoktor i arbeidsrett Helga Aune og advokatfirmaet Simonsen har fått i oppdrag å avklare enkelte juridiske problemstillinger. Resultatet vil presenteres for Kulturdepartementet inneværende måned. En prøveordning for 60 utøvere fra september 2012 er budsjettert med totalkostnader på 7 millioner.

Kontaktpersoner:

Hauk Heyerdahl, forbundsleder i Norsk Skuespillerforbund, tlf. 21 02 71 97, mobil: 95 96 60 02

Peder Horgen, forbundsleder i Norske Dansekunstnere, tlf. 21 02 71 82, mobil: 97 53 01 97